

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

Vita S. Brigittæ a. Auctore Birgero, archiepiscopo Upsalensi b.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

VITA

S. BIRGITTE a.

Auctore Birgero, archiepiscopo
Upsalensi b.

PROLOGUS.

Auctor S.
Birgittam
secundum
triplicem
statum gene-
ratim pra-
dicat:

Ecce descripsi eam tibi tripliciter c. Tripliciter sol exurens montes, et radios igneos exsufflans, alma mater est Ecclesia, quæ sicut aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, illius virtute, cujus oculi multo plus lucidiores sunt super solem, montes in circuitu ejus, piæ videlicet adoptionis suæ filios super altitudinem terræ ad dulcedinem patriæ celestis elevatos, tribus ordinibus seu statibus, virginum scilicet, continentium et conjugatorum, quasi triplici funiculo, qui difficile rumpitur, pulchrificat et decorat. Quibus corda et corpora fidelium, igne sancti Spiritus exusta, in camino castitatis, et continentie decoquantur. Hi sunt tres ordines lapidum politorum, quibus Salomon pacificus Christus Jesus sacrificium suum in terra, quam fundavit in secula, pulcherrime decoravit. Isti sunt tres greges, qui in militante Ecclesia juxta puteum aquarum vivencium aquis sapientiæ salutaris velut in abyssu multa dulciter adaquantur. Hæc sunt tres propagine in una vite, qui est Christus, crescentes paulatim in gemmas geminæ caritatis. Hæc sunt gemmæ pretiosissime, quibus veri David dyadema regium perornatur. Hæc sunt tria, quæ secundum Salomonis sententiam bene gradiuntur. Dum sacræ Virgines et Vidue sancte, nec non castum aruantes conjugium, spretis concupiscentiis carnis, de virtute in virtutem gradatim incedunt, donec finaliter videant regnum Dei. Non solum enim Virgines, et continentes, verum etiam Conjugati per fidem sanctam, et operationem bonam placentes Deo ad æternam merentur beatitudinem pervenire. Inter alia autem sancte matris Ecclesie membra fuit venerabilis domina beata Birgitta, sponsa electa et filia gratissima Jesu Christi, quæ etiam altera sacra tria sata simile commiscuit. Per hunc triplicem statum ne illius dominici seminis fructum tricesimum, sexagesimum scilicet et centesimum iis tribus statibus debitum perderet in se nobiliter representans. Propter quod congrue mater Ecclesia ipsam describit tripliciter commendandam. Hæc est namque, quæ ingressu Virginalis excellentie delectabilis, quæ in progressu conjugalis pudicitie venerabilis, et in progressu vidualis continentie fuit immobiliter perseverans. Hæc in statu incipientium graciola, in statu proficientium fructuosa, et in statu perseverancium describitur gloriosa. Ista est mulier a Salvatore in Evangelio descripta, quæ acceptum fermentum abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum; cum ardentissimo desiderio in Deum totaliter succensa, dilectionem, quæ in mente nostra recondita, tam

diu fervere debet, et crescere, donec totam mentem in sui perfectionem commutat, in tribus præceptis dominicis tenuit absconditam, Dominum Deum suum ex toto corde, ex tota anima, et tota mente ferventissime diligendo. Hæc est, quæ post diem tertium præsentis seculi Jordanem transiens, ad possidendam terram cum hiis, qui vocati sunt, ut eterne hereditatis promissionem accipiant, per tres portas, quæ sunt fides, spes et caritas, ad interius atrium celestis Jherusalem congraudens introivit. De ipsius igitur vita, virtutum odoribus plena, secundum præscriptum ordinem, nec non de fide dignis miraculis, quæ Sponsus celestis ad Sponsæ suæ sanctitatis evidenciam operari dignatus est, simplici stilo, et utinam legentibus non ingrato, aliqua scribere curavimus ad honorem et gloriam Salvatoris d.

ANNOTATA.

a *Erutam e tenebris ad nos misit P. Michaël van der Ketten Ordinis Birgittini, Prior Calca-riensis in Clivia, qui eam ex apographo, circa medium seculum decimum sextum exarato, transcribi curavit.*

b *Sedem Upsalensem tenuit ab anno circiter 1366 usque ad annum 1383: æqualis itaque fuit S. Birgittæ, non procul Upsalia natæ; alque adeo credi debet fuisse de S. Birgittæ rebus probe instructus. Est, qui putet, Birgerum hymnum dumtaxat in ejus laudem, conscripsisse, non fustorem ejusdem Vitæ: sed hunc mumm. 15 et 16 Commentarii refutatum habes.*

c *Tectus hic, e lib. Proverb. cap. 22 v. 20 transcriptus, et Birgeri Prologo additus est a P. Dominico Valck, olim monasterii Marienboomensis sacerdote, ut habent Notitiæ, quas olim ad Majores nostros misit P. van der Ketten.*

d *Seguuntur in apographo nostro verba hæc: Explicit Prologus. Incipit Legenda de B. Birgitta per reverendum patrem D. Birgerum archiepiscopum Upsalensem compilata.*

CAPUT I.

Status S. Birgittæ virgineus. F

Beata Birgitta a, in Regno Swecie oriunda b, non solum juxta revelationem, divinitus sibi factam, ex Sanctorum ibidem Regum progenie c, qui suis sanctis promeruerunt meritis, ut magnificaret Dominus misericordiam suam cum illa, illustrem duxit originem, verum etiam de nobilibus devotisque progenitoribus et parentibus d. Omnis siquidem ejus cognatio, et generatio, sicut Tobia, in bona vita, et sancta conversatione permansit, ita ut accepti essent tam Deo, quam hominibus, et omnibus habitantibus terram. Nam avus, proavus, et attavus patris sui, exemplo Abrahæ et aliorum antiquorum patrum, qui peregrinabantur a Deo in hoc mundo, quamvis essent divites in virtute, pulchritudinis studium habentes, pacificantes in Domino domibus suis, Sacramenta tamen Passionis Dominicæ ad memoriam reducentes, peregrinationem suam usque id civitatem sanctam Jerusalem et alia loca, quæ Christus Jesus sua

A BIRGERO.

E

F

S. Birgitta
e majoribus
a b
c

d

sua

A. BIRGERO. sua corporali mirificavit presentia, non sine magnis laboribus feliciter perduxerunt. Quorum Dominus introitum et exitum misericorditer custodivit.

2 Horum vestigiis pater ejus inhærens, multa loca Sanctorum scilicet beati Jacobi *e*, et alia citra mare meridianum *f* devotissime visitavit. Paratus ulterius ire ad terram Sanctam, nisi Apostolicæ Sedis consilium ex rationabilibus causis obstetisset. Ipse etiam omni die Veneris peccata sua consuevit humiliter confiteri. Sæpissime proferens verba ista. Sic me die Veneris præparare volo ad Deum, ut quicquid ceteris diebus mihi dederit, ferre æquanimiter sim paratus. Illud memorans Sapientis: Ne glories, in crastinum differendo penitentiam, ignorans, quid superventura pariet tibi dies. Quod simili modo filius suus *g* omnibus diebus vite sue fideliter servavit. corpus suum post confessionem secreta flagellis acerrimis verberando, ut in flagello paratus Christum flagellatum in suo glorificaret corpore, et cum vicis et concupiscenciis jugiter crucifigeret carnem suam. Mater similiter hujus gloriose Domine nobilis extitit, et devota. Cujus pater *h*, cum de semine regio esset natus, decorem domus Dei diligens pluribus fundatis Ecclesiis et monasteriis *i*, ipsis juxta magnificentiam suam amplissimos redditus dotis nomine constituit et donavit.

3 Cum autem quadam die uxor *k* ejus devotionem mentis occultans, ac secundum nobilitatem suam, et consuetudinem nobilium incedens, ut omnis gloria ejus ab intus in fymbris aureis: soli Deo placeret, a quadam moniali quasi superba despiceretur. Statim sequenti nocte cum dicta monialis obdormivisset, apparuit ei persona *l* mirabilis vultu, dicens: Cur detraxisti ancillæ meæ, dicendo eam superbam esse, quod tamen non est verum; de ipsa enim unam filiam faciam procedere, cum qua statuum pactum meum, tantam ei tribuendo gratiam, ut universæ nationes non sufficiant admirari. O inscrutabilis Sapientia Dei, qui humilitatem ancillæ suæ clementer respexit, et tam in ea, quam in Filia implere voluit, quæ olim suis fidelibus promiserat per Prophetam: Feriam, inquit, vobiscum pactum sempiternum, misericordias David fidelis *m*. Non miretur ergo quispiam fidelium,

C si justorum radix ad tantam profecit gloriam, ut tantam Sanctam futuris temporibus produceret. Quæ se quasi malus in montis vertice ad arcem erigeret sanctitatis. Egressus namque Sponsæ Dei fuit quasi diluculum divinitus præparatus.

4 Nam cum adhuc in matris gestaretur utero, contigit matrem in quodam sinu maris *n* pati naufragium, et cum multi promiscui sexus essent submersi, dux regni *o* videns ipsam in periculo constitutam. omnibus modis, quibus potuit, eam vivam ad litus perduxit: sed miro modo ipsa nocte astitit matri persona vestitu fulgenti, dicens: Salvata es propter bonum, quod habes in utero, nutri illud cum caritate Dei; quia tibi a Deo specialiter est donatum. Felix mater, quæ dono nobilissime prolis, sicut beatus Paulus, a profundo pelagi liberatur. Nata vero puella, sacerdos quidam parochialis *p* viciniorum Ecclesiæ, vitæ approbatæ et ætatis provectæ *q* vidit inter orationes suas nocte nubem lucidam, et in nube sedentem virginem, habentem librum in manu sua. Cui admiranti vox quædam ei respondens ait, Nata est Bir-

gero filia, cujus vox audietur per mundum futurum: namque erat, ut per eam, secuti per Moysen, in nube dominus populo suo loqueretur. Et vox ejus, tanquam vox aquarum multarum et tonitruum magni, terræ finibus audietur. Cum autem ætate et gratia proficeret, fere per triennium quasi elinguis obmutuit, et os suum non aperuit ad loquendum: in fine vero triennium * adeo plene usum obtinuit loquendi, quod jam non more loqueretur infantium, sed contra tantæ ætatis naturam perfectissime resonaret. O miranda divinæ sapientiæ dispensatio! quæ os aperit mutorum, et linguas infancium facit disertas, ut ex ore infancium et lactencium perficiat sibi laudem.

5 Interea pia mater ejus omnibus operibus virtuosis, et eleemosynis, sicut altera Tabita, plena, graviter ægrotavit. Quæ aliquibus diebus ante obitum suum præscivit et prædixit. Cum itaque jam egressura esset de corpore, et animo revolveret, quod spes, quæ diu differtur, affligit, animam, virum suum et alios de transitu suo dolentes, viriliter sic affatur: Quid doletis. Sufficit huc usque vixisse; gaudendum est autem, quod jam ad potentiorum Dominum sum vocata. Sicque valedicens omnibus in Domino requievit *r*. Mortua igitur matre. Virgo Dei amabilis matertere suæ *s*, magne prudentie domine et devote, a patre traditur nutrienda. Cumque septimum jam attigisset annum, ut ex jocondis principiis jocondior rei expectaretur eventus. Vidit ex opposito lecti sui altare, et dominam super illud vestibus fulgidis sedentem, et habentem in manu sua coronam, que dixit: Birgitta veni: illa autem hoc audiens surrexit de lecto, currens ad altare. Cui dixit domina: Vis ne habere istam coronam? Illi vero annuente imposuit coronam capiti suo, ita quod sensit, quasi circum coronæ tegere caput suum; rediens autem ad lectum, visio illa disparuit, quam tamen nunquam poterat oblivisci, nec mirum; signum enim fuit, quod altare fieret holocausti, in quo ignis divine caritatis semper arderet. Et Sponsus suus Christus sibi coronam immarescibilem, et incontaminatam in cælestibus conservaret.

6 Post hæc circa decimum etatis sue annum, velut lilium mundissimum, tocus honestatis candorem continens, et a mortalitatis radice ad cælestem pulchritudinem consurgens, mundiciam cordis et corporis quasi thesaurum absconditum custodivit, similis in hoc Sare, Rachælis filiæ, que dicebat: Tu scis, Domine, quod nunquam concupivi virum, et mundam servavi animam meam ab omni concupiscentia, nunquam eum ludentibus miscui me, neque cum hiis, qui in levitate ambulant, participem me præbui. Habundavit in ea tocus forma virtutis, sobrietas cum modestia, simplicitas cum verecundia, humilitas cum obedientia, speciositas in conscientia, hylaritas in paciencia et caritas indefessa. Propter hæc ergo et hiis similia Sponsa Dei, quasi inauris aurea, et margarita fulgens omnium oculis graciola ab omnibus amabatur. Verum, quia necesse erat, ut aquila grandis ad alta provolans in arduis poneret nidum suum; ideo virgo Christo devota, cum quadam die in ecclesia de Passione Christi audiret prædicari, ipsam devote scribens in tabulis cordis sui, statim nocte sequenti vidit Christum, quasi eadem hora crucifixum, et dicentem: Taliter sum plagatus. Illa vero putans, hoc recen-

pietate et religio sanguine conspicuis.

e

f

g

B

h

i

non absque prodigiis.

k

l

m

C

nata,

n

o

p

q

D

trium

E

decimus

ergo

Christi

passionem

miræ offic-

ter,

F

A ter factum esse, respondit in spiritu Domino: O Domine, quis fecit tibi illud? Respondit Christus: Qui me contemnunt et negligunt caritatem meam. Tunc illa rediens ad seipsam tantum affecta fuit ab illa die ad Passionem Christi, ut raro sine lacrymis ad memoriam reduceret mysteria Passionis. Dulce etenim sibi erat cogitare de Sponsi vulneribus, ut aliquando in fletibus et mens accensa compungeretur, et inter lacrymas sublevata, Angelorum cibo, vera videlicet sapientia, quanto dulcius, tanto avidius pascere-

7 Superveniente insuper anno ætatis suæ duodecimo, cum una dierum vas admirabile et opus excelsi beata Birgitta, cum puellis coevis operi plumario t intendere et multum anxietur animo, quod opus suum ad votum facere nequiret, mentis oculos ad eum, qui sanctus est in omnibus operibus suis, attentius erigebat, et ecce matertera sua domum, in qua sedebat, ingressa, illo ordinante, cujus opera magna sunt, et exquisita in omnes voluntates ejus; vidit virginem quandam ignotam contra sedentem sibi, et facientem opus cum ea. Cumque ad introitum suum virgo illa disparuisset, quesivit, quæ illa esset puella, quæ sibi in faciendo opere consedisset. Respondet Sponsa gratissima, neminem se vidisse. Sed quia matertera ita subtiliter opus factum invenit, ut cernentibus daretur intelligi, non opus tam tenere etatis esse; sed in oculis omnium mirabiliter a Domino factum fore; idcirco matertera sua opus prædictum inter reliquias suas fideliter reservavit.

8 Considerans post hæc Puella illustris, quod si oratio pura et casta fuerit, celos penetrans vacua non redibit. Nocte quadam, aliis puellis dormientibus, ut in silencio et spæ Domino secrecius serviret, ac in frigore et nuditate affligeret corpus suum, nuda de lecto exiliens ante lectum crucifixum cum lacrymis adoravit. Quod matertera, cubiculum virginum latenter ingressa, ultra modum admirans, et levitatem Virginis esse credens, jussit auferri * virgam, cujus metu adolescentulam corrigeret viam suam, quam cum matertera supra dorsum Virginis cepisset extendere, adeo in minuta frusta extitit comminuta, quod ipsa vehementer admirata, dixit: Quid fecisti, Birgitta? Nunquid docuerunt te mulieres aliquas fallaces orationes? Respondit cum lacrymis dicens: Non, Domina mea, surrexi de lecto, ut laudarem eum, qui me semper solet adjuvare. Cui matertera: Quis, inquit, est ille? Virgo ait: Crucifixus, quem nuper vidi. Ex illa autem die cepit eam matertera arcus diligere, et ferventius venerari, intelligens, ipsam talia non ab homine neque secundum hominem, sed a Christo, qui docet hominem scientiam, celitus didicisse.

9 Non longe post cum Virgo nobilis quadam vice luderet cum puellis, dyabolus, qui semper primordia bona et rudimenta virtutum in ipso ortu festinat extinguere, sciens, quod, ea fundata, non possit subvertere, Virgini apparet, quasi habens centum manus et pedes et in omnibus difformissimus, terrens eam, quæ perterrita cucurrit ad lectum suum, crucifixo humiliter se commendans. Ubi iterum dyabolus ei apparet dixit: Nihil possum facere, nisi permiserit crucifixus. O fidelis Dominus in omnibus verbis suis, qui non pa-

ciebatur eam tentari supra id, quod potuit; sed fecit cum temptatione etiam proventum, ut posset in ætate tam tenera sustinere. Quod post aliquos annos matertera audiens præcepit ei, ut visa silencio tegetet, et in Domino Deo suo spem suam poneret, Christum super omnia diligendo; sciens, quod vita nostra in hac peregrinatione non potest esse sine temptatione, ut sibi quisque innotescit nisi temptatus, nec potest coronari, nisi vicerit, nec vincere, nisi certaverit, nec certare nisi temptationes habuerit inimici.

ACTOR
BIRGERO.

ANNOTATA.

a Sic a Bergero, patre suo, dicta fuit vero nomine; quamquam et Brigitta, et Brigida, minus lamen accurate, haud raro appellata invenitur.

b Sueciæ universæ pars est: Sueonia: in hac rursum sitæ sunt Vestmannia, Dalecarlia, Nericia, Sudermannia, et Uplandia, in qua postrema mundo data est S. Birgitta, in prædio paterno Finstada, non procul Upsalia, civitate olim archiepiscopali et regum Suecicorum sede, dis-sito.

c De regio ejus genere fuse disserui § III Commentarii prævii, quem consule.

d Patrem habuit Birgerum nomine, Petri filium, Uplandiæ legiferum, seu judicem, non tamen dominum et stricti nominis principem: matrem Ingeborgem, seu Ingeburgem; quam Sigridem, aciam S. Birgittæ maternam cum ejus matre, ut apparet, confundentes, perperam multi appellarunt. Videtis hac de re dicta numm. 37 et 38 Comment. præv.

e Nimirum Compostellæ in Gallecia, Hispaniæ regno, jam olim fidelium, eo devotionis causa peregrinari solitorum, frequenti concursu celebris.

f Intellige loca præcipua, in quibus Sancti præceteris celebres maxime coluntur, et a fidelibus visitari solent, per Galliam, Italiam, Germaniam sparsa, quæ Sueciam inter et mare Mediterraneum sita sunt.

g Nominæ Israël, de quo plura sunt dicta numm. 39 et 40 Commentarii prævii; uti et de Ceteris S. Birgittæ fratribus et sororibus, Petro, Benedicto, Ingride, Margareta et Catharina.

h Nempe Birgittæ, seu Birgerus.
i Ex his unum nominatim exprimit in Chronico Margareta, abbatissa Vastenensis, num. 35 Comment. præv. laudata, scilicet monasterium Skoo, quod virginum Cisterciensium fuit ad Sueciæ lacum, Meler dictum.

k Ingeborgis seu Ingeburgis, de qua hic ad lit. d.

l Quæ, non B. Virgo, sed Christus potius fuisse videtur ex Margareta abbatissa, num. 40 Comment. præv. laudata.

m Isaïæ cap. 55, v. 3: sed legitur isthic: Misericordias David fideles.

n Ad littora Oelandiæ, maris Baltici insulæ, non procul Calmaria, Smalandiæ oppido.

o Ericus, frater Birgeri, regis Sueciæ, a quo dein Nicopiæ in Sudermannia fame enectus fuit.

p Alibi is fuisse legitur Hemmingus, factus dein episcopus Aboënsis: fuerintne plures hujus nominis Aboënses episcopi, frustra indagavi: sed falli Vastoriorum reor, dum hunc Hemmingum, Aboënses

A. BIRGERO.

Aboënsem episcopum, demortuum sub annum 1367, ætatis 70 scribit. Vide lit. proxime seq.

q Cum nata fuit Birgitta, seu seculi xiv initio, Hemmingus, de quo Vastovius, agere tantum potuit annum ætatis circiter xv, ut num. 54 Comm. præv. dictum est: huic itaque hæc Birgeri verba quadrare non possunt.

r Anno 1510, ut censet Joannes Peringskiöld in Ms. S. Birgittæ Genealogia.

s Margareta abbatissa Vastenensis illam nuncupat Ingridem: alibi legitur: Catharina, altera S. Birgittæ matertera, ut num. 60 Comment. præv. dictum est.

t Plumarium opus dicitur, quod ad modum plumarum textitur et variegatur, inquit Cangius in Glossario Gallice Ouvrage à ramage; citatque hunc Chronici Farfensis apud Muratorium Scriptt. Rer. Ital. tom. 2, part. 2, col 469 locum: In Silvaplana, ubi fuit antiquitus congregatio ancillarum, quæ opere plumario ornamenta ecclesiæ laborabant; quod ipsum tunc forte S. Birgitta faciebat.

CAPUT II.

B

Status S. Birgittæ conjugalis.

Marito sociata

Animadvertens exinde pater ejus, quod Virgo tam spectabilis et moribus elegans veluti altera Hester genus suum altius posset extollere, et quasi fons parvus in fluvium maximum crescens in aquas plurimas redundare. Ipsam cuidam viro *a*, juveni nobili prudenti et diviti *b*, desponsavit. Qui non sicut illi, qui conjugium ita suscipiunt, ut Deum a se et a sua mente excludant, sed in timore Dei, qui malum consuevit expellere, inter se matrimonium contraxerunt, et contractum honestissime servaverunt. Erat namque in eorum conjugio puritas intentionis, inseparabilitas affectionis, et sanctitas conversacionis, castificantes animas suas in obvia caritate. Illa vero Deum habens præ oculis ita voluit bonam eligere vitam, ut etiam non negligeret bonam famam. Summe cavebat, ne quis de ea sinistra loqueretur, aut ne daret occasionem aliis, sibi in vita vel moribus detrahendi. Levitates, loca et personas, quibus notari posset, fugit, ut venenum. Considerans, quod facilius vicia uniuscujusque, quam virtutes intenduntur. Nec, quid boni quisque gesserit, agnoscitur, sed, si quid mali egerit, perscrutatur. Ancillas honestas, et comites morigeros secum habuit, qui sibi de conversacione bona possent testimonium perhibere. Attendens, quod nulla res magis animos induit honestos et in pravum inclinabiles revocat ad rationem, quam bonorum virorum conversatio.

piis operibus puritati conscientie, solitudini,

11 Operi pro cultu divino et utilitate proximorum cum famulabus suis intenta fuit, ne ociosa comederet panem suum. Confessiones quoque, quæ obstruunt os inferni et portas aperiant paradisi, continue frequentabat. Eligens sibi in confessorem magistrum quandam *c* pro salute animarum peritissimum, et devotum, cui in omnibus avidius obedivit; sciens, quod verba sapientum sunt sicut stimuli, et quasi clavi in altum defixi; quæ per magistrorum consilium data sunt. Unde et ipse confessor solebat dicere familiariter amicis suis. Hoc in dna Bir-

gitta signum alicujus futuræ gratiæ est, quod ipsa ita leviter peccata plangit, sicut alii gravissima, et nihil in verbis suis dimittit aut moribus indiscussum. Ne autem animum suum circa familiaria tantum occuparet negocia, quin etiam in lege Domini posset jugiter meditari, cum Judith secretum cubiculum est ingressa, ubi fluctuum mitigatis motibus, quasi in portum voluptatis deducta, lacrymis stratum conscientiæ suæ in tantum rigare consuevit, ut, absente marito, fere totis noctibus prudenter in orationibus non sine lacrymosis singultibus vigilaret, nec corpori suo a genuflexionibus et disciplinis secretis parcere voluit, ut corpus in servitutum redigeret disciplina.

12 Unde cum semel in gemitibus laborans instanter ad Dominum oraret, ut aliquis conveniens modus orandi sibi infunderetur, per quem Deo et beatæ Virgini posset cotidie sedulum officium exhibere. Beata Virgo scutum orationis ejus tanquam advocata fidelis ante Filium suum benedictum proferens, Ancilla suæ desiderium celeri effectui mansipavit. Nam quadam die, beata Birgitta mirum in modum mente in cœlestibus elevata, infusa est sibi oratio pulcherrima de passione Christi, nec non de vita et laude beatissimæ Mariæ Virginis Matris ejus, quam ita memorialiter cordi curavit tradere, ut eam postea legeret omni die: in cujus signum beata Virgo non longe post apparuit sibi dicens: Ego promerui tibi, illam posset extollere, et hanc leges *d*. Jejuniis, quæ mentem sublevant, carnem spiritui subjiciunt, concupiscentiæque nebulas dissipant et repellunt; instanter quoties potuit, insistebat. A culcioribus cibis et potibus occulte abstinens, ne a marito aut ab aliis notaretur. Elemosynas quoque fecit largissimas, deputatam habens domum pro pauperibus, quibus lavando eorum pedes, et eos vestiendo sapissime serviebat. Sciens, quod bona est oratio cum jejuniis et elemosyna magis, quam thesauros auri cumulare. Sermones virorum approbatorum libenter audiebat, gestaque Sanctorum, et Bibliam, quam sibi in lingua materna scribi fecerat *e*, continue relegebatur; attendens, quod cetera impressionem recipit ex sigillo, ita hujus vitæ mortalitatem ab exemplo.

13 Cum quadam tempore Domina venerabilis periclitaretur in partu *f*, ita quod de vita ipsius desperaretur, et ipsa in uberibus consolationis beatæ Virginis ex intimo cordis affectu fiducialibus figerat anchoram spei suæ, statim in nocte, vigilantibus mulieribus et videntibus, persona quadam serico albo induta, subito visa est ingredi ad eam, quæ stans ante lectum singula corporis jacentis membra manibus pertractabat. Omnibus igitur, qui aderant, admirantibus, et ipsa, quæ apparuerat, disparente persona, absque omni difficultate protulit partum suum. Nec alicui vertatur in dubium, quin persona prædicta Virgo fuit Maria, sicut ipsa eidem beatæ declaravit postea dicens. Quando, inquit, difficultatem habuisti in partu, ego Maria ad te ingressa sum: ideo ingrata es, si non diligis me, labora igitur, ut filii tui sint etiam mei. O miranda Virginis humilitas, quæ neminem despiciat, et nullum in necessitatibus derelinquit! Felix mulier, quæ reginam cœlorum habere meruit obstetricem; sed feliciores filii, quos merito matris in filios adoptionis eligere voluit Mater Dei!

14 Filios

A 14 Filios quoque suos *g* et filias *h* cum magna sollicitudine et summa diligentia educavit, quos, quasi aquila provocans ad volandum pullos suos, et super eos volitans, unguibus correctionis et sane doctrine radiis solis justitiæ objecit, ordinans eis magistros *i*, qui ipsos in fide et moribus erudirent. Secuta in hoc consilium sapientis. Filii, inquit, si tibi fuerint, erudi illos et curva eos flectendo ad bonum a puericia eorum, et * filias tibi sint, serva corpus illarum et non ostendas hilarem faciem tuam ante illas *k*. Consurgensque diluculo, sicut Job, holocausta devote orationis non sine ploratu et fletibus pro singulis offerebat. Unde beatus Joannes Baptista ei apparens dixit: Quia plorasti, quod filius tuus *l* offendit me, non jejunans vigiliam meam, et malles eum servire mihi, quam regem esse, ideo ego juvabo eum, et armabo armis meis. Volens autem Sponsa Deo amabilis non solum liberos solerter educando *m* diligere, verum etiam dilectionem ad virum ferventer extendere, ut, sicut erant duo in carne una, sic etiam essent unum in Christo per glutinum caritatis; velut turtur, qui semper idem canit, et semper idem diligit, maritum suum, in bellicis rebus strenuum, et in consilio regum peritissimum, ad Dei timorem et venerationem solerter invitavit. Unde vir tam nobilis et strenuus, tante uxoris saniori ductus consilio, addiscendo legere Horas beatissimæ Virginis Mariæ et diversis pietatis operibus insistendo Deo et beate Virgini in timore sancto servire studuit, quicquid erat legis et justitiæ, quicquid morum et honestæ vitæ curans efficaciter adimplere. Sicque de eis verificari videtur id proverbium Sapientis: Mulier fortis oblectat virum suum, et annos vite sue pace implebit *n*.

B 15 Ut autem se a vanitatibus mundi liberius expedirent, ac divino servicio corda sua strictius manciparent, sicut olim Abraham, de terra et cognatione sua ac domo propria exierunt *o*, limina gloriosi Apostoli Jacobi in Compostella *p*, in magnis laboribus et sumptibus visitantes. Peragratis igitur multorum Sanctorum locis *q*, cum jam essent in reditu, Vir Deo devotus in Atrabato *r* cepit graviter infirmari *s*: invalescente autem infirmitate, Sponsa Dei in magna anxietate constituta per sanctum

C Dyonisium sic meruit consolari. Ego, inquit, sum Dyonisius *t*, qui a Roma veni ad has partes prædicare Verbum Dei *u*. Nunc ergo, quia speciali devocione dilexeras me, ideo prædico tibi, quod Deus vult per te innotescere mundo. Et tu tradita es custodie mee, propterea juvabo te. Et hoc tibi signum, quod vir tuus ex hac infirmitate non morietur. Unde ipsa merito potuit dicere cum Propheta: Secundum multitudinem dolorum in corde meo consolaciones tuæ lætificaverunt animam meam.

D 16 Nec mirum: nam post aliquos vero dies ibidem, scilicet in Atrabato, vidit mirabilia quaedam, videlicet quomodo transitura esset Romam, et sanctam civitatem Jherusalem, et quomodo migratura esset de hoc sæculo. Quæ omnia Deus omnipotens misericorditer adimplevit. Post longam vero ægritudinem convalescente viro, duce Domino, qui omnia disposuit suaviter, ambo ad patriam incolumes sunt reversi. Unde impletur in eis, quod dicit Sapiens: Gratia mulieris sedule delectabit virum suum, et ossa illius impinguabit *x*. Considerantes ex-

emplum, quia omnis ponderatio non est digna continentiam *y* statuentes intrare monasteria ad serviendum Deo viventibus omnibus diebus vitæ suæ. Unde ordinatis rebus et bonis suis, vir magnæ devocionis, et conversationis honeste, ut firmus in sancto perseverare posset proposito, in monasterio Alvastrensi *z* annis aliquibus morabatur *aa* Unde tandem in senectute bona transivit feliciter ex hoc mundo *bb*.

17 Ipsa autem Deo et hominibus dilecta diligenter attendens, quod, sicut naturaliter ille, qui est in profundo putei circa meridiem videt stellam, ubi ille, qui stat in superficie terræ in lumine, nullam videt stellam, sic spiritualiter, qui in profundo virtutum ponitur circa Christum, qui est mediator Dei et hominum, clarius intuetur celestia, quam qui mentem figit in ardorem lasciviæ hujus mundi, ad profundissimam humilitatis et innocentie foveam se projecit, ut altitudinem celestis dulcedinis posset subtilius contemplari. Unde tertio anno ante mortem viri sui humillima Virgo Maria apparuit *cc* ei dicens: Ego sum Regina miserorum. Ego tibi ostendere volo, qualis Filius meus erat in humanitate sua, et qualis, quando patiebatur in cruce. Et hoc erit tibi signum, quia venies ad loca, in quibus ego corporaliter conversabar, et ibi videbis spiritualibus oculis tuis Filium meum. O miranda pietas, cum ancilla Filii familiariter loquitur Mater Dei, ut de plenitudine ejus accipiant universi! Anno etiam quarto ante obitum viri *dd* Sanctus quidam in Regno Zwecie nomine Botuidus *ee* apparuit Sponsæ Dei quasi in quodam mentis excessu profrens ista verba: Ego tibi promerui cum aliis Sanctis gratiam Dei scilicet audire et videre spiritualia et sentire spiritum Dei; et spiritus Dei inflammabit animam tuam. Nec mirum, quia omne cor, quod Spiritus sancti tangit gratia et mansuetudinis lenitate tranquillum et zelo justitiæ fit accensum.

ANNOTATA.

a Ulphi, Gudmari filio.

b Annorum decem et octo adolescenti, cum ipsa annorum esset circiter tredecim: genus suum ducebat ille e Philippo, Ostrogothiæ in Suecia duce, ut dictum est num. 65 Comment. præcii: legisfer idem fuit Nericiæ, quæ Sueciæ proprie dictæ provincia est: cujusmodi vero fuerit legisferi munus in Suecia, ibidem num. 64 dictum est. Porro ab isto marito sui Ulphonis munere Birgitta Nericiæ princeps non raro legitur appellata.

c Mathiam, canonicum Lincopiensem, virum pium et eruditum, anno 1350 Stokholmie defunctum, de quo plura num. 26 Comment. præci.

d Orationes has, quas a B. Virgine S. Birgittæ revelatas volunt, vide apud Hormann a pag. 735. De earum revelatione, divinitus facta, non aliter censendum videtur, quam de ceteris revelationibus universim, de quibus vide dicta § 13 Comment. præci.

e Verosimiliter a Mathia, de quo hic ad lit. c.

f Cæcilie, filie suæ ultimo genitæ, ut habet Vita S. Birgittæ abbreviata pag. 800; sed secundo eam loco recensent codex Wisingsburgensis, et Margareta abbatisa in Chronico.

g Filii

A. BINGERO.

y

z

aa

bb

tum etiam celestibus visionibus subtiliter recreata.

cc

E

dd

ee

A. BIRGERO.

g Filii ejus et Birgeri fuere Carolus, Birgerus, Benedictus et Gudmarus.

h Filia vero Meretta, Cæcilia, S. Catharina et Ingeburgis. De S. Catharina actum est in Opere nostro tom. 3 Martii ad diem xxiv ejusdem mensis. De reliquis hujus fratribus et sororibus in Commentario prævio egi §§ 5 et 6; ex quibus etiam habes, falli Bailleum, cum ait, Carolum et Birgerum mortuos fuisse, cum ad bellum sacrum in Palestinam irent.

i Ex his fuit Nicolaus Hermanni, episcopus Lincopiensis, ex Diario Vastenensi ad annum 1391, quo obiit.

k Sic fere Ecclesiastici cap. 6 v. 25 et 26.

l Carolus. Vide lib. 4 Revelationum S. Birgittæ cap. 74.

m Quantam gesserit liberorum suorum salutis curam, docent specimina numm. 100 et seqq. Comment. prævii memorata.

n Ita Ecclesiastici cap. 26 v. 2; sed pro Sue legitur: Illius.

o Cum prius consensu mutuo continentia voto se conjux uterque obstrinxisset, ut dictum est in Comment. præv. num. 106, Quod vero ad tempus, quo id iter fuit institutum, attinet, ex dictis num. 123 ad annum circiter 1340 referendum apparet.

p Vide dicta in Annotatis in cap. 1, lit. e.

q Hinc collige, pios conjuges sive in itinere, sive in reditu aliorum quoque Sanctorum, saltem insigniorum, hinc inde templa adisse, cælitumque ibique terrenas reliquias debito fuisse honore prosecutos.

r Belgii civitas est sub metropoli Remensi episcopalis ad Scarpan fluvium in Artesia, cujus etiam caput est.

s Vide num. 127 Comm. præv.

t Primus, ut creditur, Parisiensis episcopus, et martyr, de quo agitur in Opere nostro fusiis ad diem sequentem, quem sibi sacrum habet.

u Consonat his Usuardus in Martyrologio ad diem ix Octobris: Apud Parisium, inquit, natalis sanctorum: martyrum Dionysii episcopi, Rustici presbiteri, et Eleutherii diaconi; qui beatus episcopus, a Pontifice Romano in Gallias prædicandi gratia directus, præfatam urbem devenit, ubi per aliquot annos commissum sibi opus ardentem prosequens, tandem a præfecto Fescennino una cum sociis gladio animadversus martyrium complevit.

x Ecclesiastici cap. 26 v. 16.

y Seu potius initum jam ante pactum continentiaë invocarunt, ac deinceps separatim vivere, et monasterium ingredi decreverunt,

z Ordinis Cisterciensis, a Suerchero rege anno 1150, ut scribit Benzelius in Notitia monasteriorum, quæ olim in Suecia ac Gothia floruerunt, fundato.

aa Satis igitur diu, ut professionem in eo Ordine emittere potuerit post absolutum etiam consuetum alias tirocinium. Vide dicta num. 141 Comment. præv.

bb Anno 1344, die 12 Februarii, sub annum ætatis quinquagesimum; quippe qui S. Birgittæ, anno ætatis suæ 71, Christi 1373 defunctæ, matrimonio conjunctus fuerit anno ætatis suæ 18, conjugis vero suæ 13 aut 14.

cc Sub annum 1340. Simile quid S. Birgittæ revelatum legitur initio lib. 7 Revelationum apud Hormann pag. 571; sed serius.

dd Adeoque anno 1339 aut sequenti.

ee S. Botuidi martyris in Suecia Acta illustrata sunt in Opere nostro ad diem xxviii Julii tom. 6 ejusdem mensis a pag. 635.

CAPUT III.

S. Birgittæ viduitas et obitus.

Mortuo autem viro a, postquam Mulier sancta et pudorata compararet suum simul animam, nunquam alteri se corporaliter conjunxit. Erat namque, sicut altera Judith, virtuti castitatis adjuncta ita, ut non cognosceret virum omnibus diebus vite suæ, ex quo defunctus est vir ejus, sed semper solitarie habitans et in gemitibus perseverans in sanctæ viduitatis proposito, sicut sub cristallo clarissimo, ne a pulvere vane glorie macularetur, aut tactu laudis humanæ frangeretur, vite sue reliquias mundissime custodivit. Fuit enim officiosa ad proximum, affectuosa ad Deum et secundum præceptum Apostoli quasi vere vidua: que desolata erat, speravit in Domino, instans obsecrationibus et orationibus nocte et die.

19 Sed quia plerumque Christus corda perfectorum visitat, eisque benignitatis suæ suavitatem manifestat, ut per eos ad infirmiores modum veniat et descendat. Transactis aliquibus diebus post mortem viri b, cum Sponsa Dei, in cujus semper anhelavit desiderio et amore, de statu suo esset sollicita, raptâ in spiritu vidit nubem lucidam, et audivit de nube vocem, sicut quondam filii Israël audiverunt loquentem Dominum in monte Synai de nube, et dicentem sibi: Ego sum Deus tuus, qui tecum loqui volo; et territa illa putansque illusionem esse, iterum audivit: Noli, inquit, timere, quia ego sum omnium Conditor, non deceptor; non loquor propter te solum, sed propter salutem aliorum. Audi, quæ loquor et vade ad Magistrum Mathyam c. Qui expertus est duorum spirituum discretionem d, et dic ei ex parte mea, quia dico tibi, quod tu eris Sponsa mea et canale meum, et audies et videbis spiritualia; et spiritus meus remanebit tecum usque ad mortem. O miranda Sponsæ felicitas, quæ æquiparari meruit Prophete Isaie, cui dictum est: Spiritus meus, qui est in te, et verba, quæ posui in ore tuo, non recedent de ore tuo e.

20 Hoc autem speciale habuit Sponsa Dei, quod in viginti octo annis, ex quo cepit habere spiritum Dei f, nunquam profecta aut morata est nisi secundum infusionem spiritus divinitus sibi factam. Unde in principio revelationum sibi factarum statim fuit ei præceptum obedire magistro cuidam in Theologia g, et stare in monasterio h, quod ipsa cum omni subjectione et obedientia studuit adimplere. Quo enim majori caritate in eum ardebat, quem mente concupivit, eo timidius ei se subiecit, et amplius verebatur, ne Sponsus aliquid in ea inveniret, propter quod eam a suis amplexibus removeret. Cupiens ex hinc Sponsa Christi a cunctis mundi perturbationibus quiescere, et in sinu Sponsi, sopitis terrenis cupiditatibus dormire; statim post mortem viri distribuit omnia bona sua inter filios et pauperes, mutans habitum

A tum et vitam, fecissetque majora, nisi obstetisset, quod præceptum fuit sibi peregrinari ad Romam et alia loca sancta.

nec hominum mota dicitur,

21 Cumque a nobilibus, vitam ejus insaniam aestimantibus, propter subitam mutationem et vilitatem habitus contemneretur, respondit : Nec propter vos incipio, nec propter vos dimitto. Staueram enim in corde meo tollerare verba : orate, ut possim perseverare. Sciens, quod sicut malam conscientiam non sanat laudantis præconium, sic bonam non vulnerat conviciantis obprobrium. Et quia considerabat, quod perfecta quæque anima, in quo se jam diu exercuit, facile non amittit; idcirco de poenitentia, quam, vivente marito, occulte fecit, post ipsius mortem non contenta, in triginta annis *i* lineis vestibus non utebatur, nisi in velaminibus capitis; sed, aspero induta cilicio, carnem, quæ concupiscit adversus spiritum, refrænabat. Ante lectum fecit poni unum thorale *k* et cusciulum *l* sub capite, et sic ibi dormire solebat habens super se vestem simplicem, vel mantellum. Quæ dum quærebatur, quomodo illic quiescere posset in frigidis intentissimis, quæ in partibus illis urgent,

respondit dicens : Ego sentio intus in me tantum calorem ex divina gratia, quod frigus illud, quod exterius est, non me multum urget ad lectum molliorem, illo sine dubio spiritualis caloris igne succensa, de quo dicit eximius Prophetarum. Concaluit, inquit, cor meum intra me et in meditatione mea exardescet ignis *m*.

dure admodum semet habet.

22 Tot etiam genuflectiones, inclinationes, et venias *n* die ac nocte facere consuevit, quod mirum erat, tam teneram personam posse tantorum laborum pondera sustinere. Sciebat namque, quod, dum carnalis vita corrigitur et usque ad abstinentie et orationis studium a proficientibus pervenitur, quasi in altari jam caro incenditur, ut jam in conspectu omnipotentis Dei sacrificium redoleat, unde prius culpa displicebat. Consuevit insuper in diebus Veneris de ardente cereo stillas flammigeras super nudam carnem suam fundere, ita quod ex ipsis vulnera remanserunt. Quæ si aliquando per se ante alium diem Veneris aliquantulum sanarentur, tunc statim, immixtis unguibus suis, ita in eis aravit, ut corpus suum non esset sine vulnerum passione. Et hoc fecit propter passionem Jesu Christi, habens etiam nodosa ligamina circa corpus suum, quæ a se neque diebus, neque noctibus separavit; attendens, quod nunquam affectus noster ad desiderium eternorum perfecte accenditur, nisi cura carnis etiam in licitis et necessariis frequenter et fortiter repellatur. Omni sexta feria solebat propter passionem Christi, et amaritudinem fellei potus, sibi ante mortem propinatis, amarissimam quandam herbam, que GENCIANA *o* vocatur, in ore suo tenere. Hoc idem aliis diebus observans, quando aliquod verbum indiscussum proferebat. Et quia, spreta pulchritudine mundialis læticie, cor ejus ardentem inebriatum fuit amaritudine mortis Christi, bene potuit dicere eum illa nobili vidua Noëmi : Non vocetis me, inquit, pulchram; sed amaram, quia valde amaritudine replevit me Omnipotens *p*.

Solatur eam in morte filii Deus,

23 Cum semel beata Birgitta missa fuisset per præceptum spiritus ad dominum Regem Magnum *q* de Swevia et reverteretur ad monasterium, invenit filium suum, quem infirmum diu reliquerat, jam in extremis agentem, et plorantem.

Octobris Tomus IV.

rans multum de tam longinqua infirmitate ejus reputabat, hoc accidisse pro peccatis parentum. Tunc dyabolus apparens dixit ei : Quid tibi, Mulier, quod tantis aquis debilitas visum tuum et in vanum laboras? Nunquid aquæ tuæ possunt ascendere in cælum? Tunc eadem hora Christus in forma humanitatis apparens dixit : Hujus pueri infirmitas non ex stellis, nec propter peccata ejus, sed propter nature conditionem, et majorem ejus coronam. Ideo, si huc usque vocatus est BENEDICTUS, jam filius aquarum et orationum vocabitur, et faciam finem necessitati ejus. Post ista die quinto auditus est cantus suavissimus, quasi avium, inter lectum pueri et parietem, et ecce tunc anima pueri egressa est, et dixit spiritus : Ecce, quid faciunt lacrymæ, jam filius aquarum transit ad quietem : ideo dyabolo odiose sunt lacryme honorum, quæ procedunt ex divina caritate. O lacryma humilis, tua est potentia, tuum est regnum, amicorum tuorum accusatoribus silentium imponis, magis crucias dyabolum, quam pœna infernalis, vincis invincibilem, ligas omnipotentem, inclinas Filium Virginis ad pietatem.

A. BIRGITA.

24 Sed quia magnum virtutis principium est, ut disceat paulatim exercitatus animus visibilia et hæc transitoria primum commutare, ut postmodum possit derelinquere cum effectu; transactis fere duobus annis, postquam Sponsa Dei venit ad monasterium *r*, præcepit *s* ei Christus laborem peregrinationis assumere, familiariter ita dicens : Vade Romam; ibi plateæ strate sunt auro et rubricate sanguine Sanctorum; ubi propter indulgentias, quas promeruerunt sancti Pontifices orationibus suis, compendium est ad celum. Stabis autem in Roma, donec summum Pontificem et imperatorem ibi videbis *t*; quod etiam contigit anno dñi MCCCLXXII et ambobus per eam revelationes super reformatione status Ecclesie mittebantur. Quo audito, Sponsa Dei, sicut verus obediens, mandatum non procrastinavit, sed statim parat aures auditui, linguam voci, pedes itineri, manus operi et sic se totam intus colligit, ut mandatum peragat imperantis. Egressa igitur de patria crebris consolationibus meruit relevari : nam præceptum sibi fuit, assuesci scholis grammatice, ubi beata Agnes ad obediendum et informandum data sibi fuit solacium et magistra. Tantum autem profecit in brevi, quod scivit ex parte intelligere et proferre sermonem. Docuit namque eam, sicut alteram reginam Saba, pacificus Salomon Christus sapientiam, quæ trahitur de occultis.

E ex cuius precepto

25 Veniens tandem Romam *u*, quasi formica, non habens ducem, neque præceptorem neque principem, nisi solum Deum, sibi preparavit æstate cibum, et congregavit in messe presentis vitæ, quod futuris temporibus gustaret in læticia sempiterna. Visitabat namque eum omni devotione et assiduitate loca Sanctorum, cum labore sibi satis magno; hoc semper observans, quod non libenter in via cum aliquo loqueretur, nisi forte interrogata, et tunc paucissimis verbis loquenti sibi respondebat. Si vero aliquando verbum aliquod indiscussum proferebat, tenaci studuit commendare memoriæ, donec de hoc confiteretur, et penitentie se subiceret salutari : oculos suos, ne mors per fenestras ascenderet, ita continebat, ut facies hominum rarissime inspiceret et si contigit, eam alicujus faciem susciperet et si contigit, eam alicujus faciem susciperet et si contigit, eam alicujus faciem susciperet.

Romam abiit.

A. BIRGITO. bito respicere, non recessit a memoria ejus tam levis culpa, donec pro ea foret per penitentiam satisfactum. Quando vero aliquid loquebatur, quod esset offensæ Dei, statim sentiebat in ore suo amaritudinem maximam, quasi sulphuris, sciens, se in hoc Deum offendisse, et reducens ad memoriam illud verbum ad aquas salutaris confessionis cucurrit cicius, sicut cervus, attendens, quod absque confessione justus judicatur ingratus, et peccator mortuus reputatur. Similiter si aliquis loquebatur et aliqua verba viciosa vel dolosa, quæ Deum offenderent, statim sentit in naribus fetorem horribilem sulphuris, quem vix poterat tolerare. Hoc habens pro signo, quod Deus erat offensus in verbis illius personæ, de cujus ore procedebat ignis et sulphur immundæ locutionis ad nares Sponsæ Dei, quibus spiritus domini morabatur.

ac dein etiam in regnum Neapolitanum,

B 26 Tanta ei inerat obedientia, quod in nullo loco volebat esse sine præceptore, cujus præceptis salutaribus studuit in omnibus obedire *x*. Sola etenim obedientia virtus est, quæ menti virtutes ceteras inserit, insertasque fideliter refovet et custodit. Paupertas voluntaria in tantum sibi placuit, quod omnia, quæ id possessione sua habebat ad manus alterius traderet dispensanda. De quibus quotiens aliquid pro se vel aliis habere voluit, humillime petivit sibi dari in nomine Jesu Christi, ac si nunquam petita hujusmodi possedisset. Utilitatem personarum secum existentium proprie præponebat, nam propriam celans indigentiam rogabat aliis ministrari necessaria, quibus ipsa plus ceteris indigebat, ut proximum pure diligeret propter Deum. Deinde aliquibus evolutis annis præceptum fuit Sponsæ Dei ire Siciliam *y*, et Neapolim sub hiis verbis: Permittitur tibi, inquit Filius, visitare loca sancta in Syecilia, quia illic sunt multorum corpora, qui dilexerunt me toto corde, inter quos præcipuus est Thomas apostolus meus *z*, ubi cum perveneris, ostensurus sum tibi aliqua secreta. Cumque illa perturbaretur, ne forte deficerent corporalia in via, respondit Filius. Qui possidet pratum, non parcit pro equo suo laboranti. Sic ego Dominus omnium amicis meis providebo, ubi illorum deficit providentia, et excito animas aliorum ad beneficiendum eis. Et vere sic erat; nam quam diu in Neapoli traxit moram, domina Regina Syeciliæ *aa* et alii nobiles regni ipsam xenis et donariis plurimum honoraverunt. Quod totum illius dignabatur operari clementia, qui fidei Abraham mirabiliter providit de victima holocausti, et corvis, ac mulieri viduæ præcepit, ut Helyam pasceret carnibus et panibus recreando.

ubi publica peccata emendare conata est,

C 27 Visitatis igitur in regno Syeciliæ *bb* secundum præceptum Domini Sanctorum locis, in Neapoli longo tempore moram faciens, velut speculum sine macula virtutum eximum se omnibus exhibebat, et quasi spina pungens peccata hominum detestata, impios verbis et exemplis ad viam veritatis intrepide ducebat. Unde revelationem sibi factam super populo ejusdem civitatis, præsentate archiepiscopo *cc* et sapientibus Theologis aliisque prudentibus tam clericis, quam laicis, enarrans peccata civitatis absque metu quolibet arguebat. Et exemplo Samaritani vinum infundentis cum oleo vulneribus sauciati, prout a cælesti medio in sancta sibi revelatione didicerat, salutaria eis dabat consilia, quibus ipsa peccatorum vulnera curarentur. Hiis

gestis insignis Sponsa Dei, ut columba, pro Noë de archa emissa, et ramum olive virentibus foliis in ore suo deferens, ad eum vespere reversa, apisque melliflua, collectis floribus, alvearium suum honeste repetens ad urbem Romanam cum gaudio rediens a Dei laudibus non cessavit.

28 Sed caritatem diligens, omnes honore præveniens, fide fervens, spe gaudens, in tribulatione patiens, orationibus instans, peregrinis suis large communicans, contemplationi vacans, limina Sanctorum visitans cum pauperula vidua in gazophilacium Sponsi celestis plura prioribus offerebat. Et quoniam memor fuit Domini in toto corde suo, tantam eis Dominus contulit gratiam, ut splendorem et pulchritudinem, quam in ea ampliaverat, manifestaret oculis devotorum. Unde vir quidam valde nobilis et fide dignus *dd* coram Domino abbate de Perusio, domini nostri summi Pontificis in partibus illis summo legato, præsentibus magnificis dominis, videlicet duce de Spoletto, comite de Nola, episcopo de Spoletto, et multis aliis venerabilibus viris tam clericis, quam laicis, testificatus est, sed dum Romæ causa peregrinationis existeret, beatam Birgittam inter sanctum Johannem, et Campum florum obviam habuisse, seque eam tantum in sublime elevatam vidisse, quod pedes ejus super capita concomitantium cernebantur, faciesque ejus in tantum splendida, quod quasi solares radii de ipsa in cælum ascendebant. Decuit nimirum Sponsam Dei tanquam alterum prophetam Ezechiëlem, inter terram et cælum a spiritu elevari, et in ea repleri, quod de Jherusalem per Tobyam dictum fuit; Luce, inquit, fulgida splendebis, et omnes fines terræ adorabunt te.

29 Currentibus tandem multorum annorum spaciis, Unigenitus Dei Sponsæ sue dilecte in Jherusalem ire *ee* præcipiens sic alloqui dignabatur. Ego sum quasi aquila, quæ prævidens in aère volentes nocere pullis, prævenit volatu, ne nocent: sic ego prævideo tempora et vias et viarum difficultates et amicorum dispositiones. Ideo dico vobis quinque, state et expectate; nunc ite et properate. Ergo quia jam tempus est, ite nunc ad loca prius ostensa, ubi vas fuit mundum et non mundum, ubi agnus fuit tonsus et non tonsus, ubi leo rugit et non rugit, ubi serpens videbatur, et non videbatur, ubi volavit aquila in locum, unde nunquam recessit. Cumque illa conquireretur de infirmitate et ætate, responsum est ei: Quis est nature conditor? Nunquid non ego? Itē, ego agebo fortitudinem. Ego providebo de via, ego ducam et reducam in locum istum. O quam suavis est, Domine, Spiritus tuus, qui dulcedinem tuam in Sponsa demonstrare voluisti, quique olim patriarchæ Jacob in Mesopotamiam proficiscenti promisisti dicens: Ego ero custos tuus, quocumque perrexeris, et reducam te in terram hanc, nec dimittam, donec complevero universa, quæ dixi. O beata Mulier, quæ implevit desiderium suum ex ipsis, videns, cum esset Jerosolymis, de statu regnorum, de nativitate et passione Christi, nec non vocatione gentium; audiens quoque Sponsum sibi mirabilia revelantem. Verba, inquit Dominus, mea audiri et annunciari debent; postea venient opera et signa; ideo scito, quod multi nondum nati sunt; qui verba mea suaviter receptorum sunt.

30 Præterea sicut dictam est in Evangelio *ff* meo, Beati, qui audiunt verba Dei, sic dico nunc, dicit,

A nunc, Beati, qui nunc audiunt verba mea et perficiunt ea opere. Verumptamen scito, quod post obitum tuum plures recipient verba mea et cum suavitate sequentur ea. Quia non sicut flos casurus, sed sicut fructus permanens in aeternum. O fructus super omnia benedictus Christus Jesus, qui Sponse sue familiariter loqui voluit, sicut allquando discipulis inquisiens dixit: Celum et terra transibunt, verba autem mea non transibunt ff. O quam magnam multitudinem dulcedinis tuæ abscondisti, Domine, Sponse tuæ, quæ omnia loca, in quibus pro peccatoribus clementer passus es, devotissime visitans et quasi columba in foraminibus petre nidificans, suavitatem sanctissimorum vulnerum tuorum tanto fervencius, quanto divinis intus illustratur visitacionibus, meruit suaviter degustare. Postquam autem Romam redeiit gg, gravi infirmitate per annum integrum detenta, quam tamen tam in mari, quam in terra inter labores et dolores patientissime sustinuit, cepit de die in diem gravioribus aegritudinibus aggravari.

31 Sed quia tempus resolutionis suæ instabat, aliquibus diebus ante diem obitus sui apparuit ei Dominus noster Jesus Christus ante altare, quod erat in camera sua, et blanda facie se ostendens dixit. Ego feceram tibi, sicut sponsus solet facere, qui abscondit se a Sponsa, ut ardentius desideretur, sic ego non visitavi te consolationibus isto tempore, quia tempus probationis tuæ erat; ideo nunc probata procede et para te, quia nunc est tempus, ut, sicut promiseram, ante altare meum in monacham vestiaris et consecraberis hh, et amodo reputaberis non solum Sponsa mea, sed etiam monacha et mater in Watzsteno ii. Verumptamen scito, quod corpus tuum deponas hic in Roma hh, donec venerit in locum sibi paratum U. quia placet Deo parcere tibi a laboribus et voluntatem tuam recipere pro effectu. Hiis igitur dictis et multis aliis, mencionem fecit et ordinacionem aliquarum personarum secum existencium, quas ante mortem coram Deo astare vidisse se, dicebat. Post ista vero audita subjunxit Dominus dicens: In mane diei quintæ, sumptis Sacramentis, convoca singillatim omnes, quos superius ordinavi, et dicas eis faciendæ et sic inter verba

C et manus eorum venies ad monasterium tuum in gaudium meum, et corpus tuum locabitur in Watzsteno.

32 Deinde appropinquante die quinta in ipsa aurora iterum apparuit ei consolando eam. Dicta vero Missa et Sacramentis perceptis, inter manus personarum prædictarum emisit spiritum. O inenarrabilis increatæ Sapientiæ clementia, quæ præoccupat, qui se concupiscunt, ut illis prior hilariter se ostendat. O Sponsæ singularis gloria! quam Sponsus in misericordia et fide sibi sponsans verbis dulcissimis consolatur. Felix sponsa, in qua probatio fidei operatur pacienciam et quæ probata vocatur et allicitur ad coronam. Felix, quæ multiplici dotata privilegio non ab humano ore, sed a futurorum honorum Pontifice consecratur. Felix, cujus non per Prophetam, sicut Ezechye, aut aliam mediam personam, sed per veritatem, quæ Christus est, obitus revelatur. Felix, quæ in senectute bona, sicut altera Sara, infra gloriosissimum peregrinationis suæ locum, velut Debhora ad radicem Bethel, secundum quod sibi prædictum fuerat, honorifice sepelitur. Felix, quæ post labores et varias tribulationes in pulchritudine pacis in requie residet opulenta. Felix, quæ testamentum

electis suis disposuit, et post hujus mundi tristitiam feliciter intravit in gaudium Domini Dei sui. Felix, quæ cibo spirituali recreata in fortitudine cibi illius, sicut Helyas, ad montem Dei Oreb in celeste rosarium ascendere digna fuit; ubi cum Sponso inter celestes cohortes gaudet sine fine. Felix, cujus transitus gloriosis indicibus est ostensus. Nam quidam vite venerabilis vidit lectum parari, et in sublime ferri a personis vestibus albis vestitis. Cui miranti responsum est: Persona, quam in lecto vides, hæc est Sponsa Dei in mundo contempta, quæ nunc transit a morte in vitam æternam. Et eadem hora carne soluta est.

33 Dignum plane fuit, ut Sponse, quæ in lectulo consensio Sponsum, quem diligebat ardentem, quasivit, illud Ezechielis vaticinium impleretur. Sedisti, inquit, in lecto pulcherrimo et mensa ornata est ante te. Et ut Sponso, in sua dulcedine gustato, Sponsa non esuriat, neque sitiatur in aeternum. Reliqua vero vite ejus una cum miraculis et revelationibus, quæ sibi Deus ostendere dignabatur, quæ hic causa brevitatis omituntur, alibi sunt conscripta. Obiit autem anno mcccclxxii, x Kalendas mensis Augusti, videlicet ipso die beati Apollinaris martiris mm. Et anno immediate sequenti post multorum miraculorum coruscationem ac ossium ejus subitam et supra modum mirabilem purgationem ab Urbe Romana non sine magnum refulgencia miraculorum, quæ in via facta sunt, ad prædictum monasterium Watzstena quarta die mensis Julii, scilicet feria tertia infra octavas Apostolorum Petri et Pauli nn cum ingenti populorum multitudine et gaudio, sicut sol, qui oritur et occidit, ad locumque suum revertitur, est translata. Ubi miris signis et variis miraculis eam venerandam declarat et mirificat Dominus noster Jesus Christus, qui est benedictus in secula seculorum. Amen oo.

A. BIRGERO.

obiit anno
1372 die 25
JuliiE
mm

nn

oo

ANNOTATA.

a Ulphone, anno, ut in Annotatis in cap. proxime præcedens dictum est, 1344, die 12 Februarii.

b Revelatione inter Extravagantes 47 apud Hormann pag. 769 legitur: Transactis aliquibus annis post mortem mariti, Retinenda videtur lectio Birgeriana ob dicenda paulo infra ad lit. f.

c Vide Annotata in cap. 2 ad lit. c.

d Seu conflictum falsitatis et veritatis, ut legitur lib. 1 Revelationum cap. 3; cui subijcitur hujusmodi Declaratio: Iste docturus Sponsam Christi fuit quidam sanctus vir, magister in Theologia, qui vocabatur magister Matthias de Suetia, canonicus Lincolnen, qui glossavit totam Bibliam excellenter. Et iste fuit tentatus a diabolo subtilissime de multis hæresibus contra fidem Catholicam, quas omnes devicit cum Christi adjutorio, nec a dæmone potuit superari, ut in Legenda Vitæ S. Birgittæ clarius continetur. Postrema hæc verba Vitæ S. Birgittæ primigeniam, quæ latet, indicare videntur.

e Isaia cap. 59 §. 21.

f Seu ex quo Birgitta, a Christo in Sponsam peculiari modo electa, frequentiores ac clariores habere cepit revelationes. Porro cum Birgitta ultimum iter instituerit, ut post videbitur, anno 1372, postquam in Sponsam a Christo electa est annis 28; his ex 1372 ablatis, relinquetur annus

A. Birgino. annus Ulphonis emortualis 1344, quo electio contigit; proinde recte hic ad lit. b dictum esse videtur, recte legi apud Birgerum Aliquibus diebus pro Aliquibus annis, prout habetur in editis S. Birgittæ Revelationibus.

g Mathiæ, Lincopiensi canonico, de quo paulo supra ad lit. c et d.

h Alcastrensi, de quo vide Annotata in cap. 2 ad lit. z.

i Anni 30, vel a die 12 Februarii anni 1344, quo obiit Ulpho, computati, ad annum saltem 1373, quo Birgittam obiisse, dici num. 57 Commentarii prævii, necessario nos deducunt.

k Seu Toral.

l Seu Pulvinar.

m Psalm. 38 v. 4.

n Idem significat hæc vox, quod præcedentes.

o De hac ille Plinius lib. 25, cap. 7 naturalis Historiæ: Gentianam invenit Gentius rex Illyricorum, ubique nascentem, in Illyrico tamen præstantissimam, folio fraxini: sed magnitudine lactucæ, caule tenero pollicis crassitudine, cavo et inani, ex intervallis foliato, trium aliquando cubitorum, radice lenta, subnigra, sine odore, aquis montibus Subalpinis plurima.

p Sic fere lib. Ruth cap. 1 v. 20.

q Cognomento Smeek, id est, blanditiis delinitum. Sueciæ rex factus est anno 1319. Uxorẽm habuit Blancam, comitis Namurcensis filiam. cuius aulæ magistra fuit aliquando Birgitta, regis consanguinea, cui salutaria monita, etsi fructu haud magno, sæpe suggestit. Vide Comment. præv. § 8 et num. 45 Regno privatus anno 1363 post diuturnum carcerem tandem perit in Norvegia undis submersus anno 1374.

r Alvastrense, de quo supra in Annotatis in cap. 2 ad lit. z.

f Anno, ut apparet, 1345.

t Urbanus V Romam, Sedem illic fixurus, Avenione venit anno 1367 die 16 Octobris: Carolus IV imperator Viterbio profectus Romam venit 1368 die XXI mensis Octobris, una cum Urbano. Vide etiam lit. proxime seq.

u Anno ætatis suæ 42, ut legitur Revelat. 8 Extravag., et in Vita abbreviata, Christi 1346: verum annum ætatis saltem 43 tunc ingressa videtur S. Birgitta: solent enim scriptores veteres annos dumtaxat S. Birgittæ completos passim numerare: unde etiam factum opinor, ut Vitæ abbreviate auctor, alique illam mortuam scripserint anno ætatis 70; quem tamen, teste Bonifacio in Bulla canonizationis, fuit supergressa. Loco Revelationum mox citato legitur: Venit igitur Sponsa Christi Romam anno ætatis xxxv et mansit ibi juxta divinum præceptum xv annis, antequam veniret Papa, videlicet Urbanus V et imperator Carolus Boëmus; quibus obtulit revelationes pro reformatione Ecclesiæ, et Regulam. At ab anno 1346 usque ad annum 1367 aut 1368 anni sunt 21 aut 22. Latet in iis verbis error, vel anni illi ab anno circiter 1355 usque ad annum 1370, quo Roma ad Pontificem Urbanum V, in Monte-flascone versantem, egressa eidem mortem, si in Galliam rediret, brevi seculuram prædixit, Regulamque suam probandam obtulit, numerandi videntur ob dicta num. 318 Commentarii prævii.

x Ea quoque in confessarios fuisse observantia et veneratione Bonifacius IX testatur in Bulla Canonizationis, ut absque eorum licentia pene oculos attollere non auderet. Illis in omnibus

virtutibus ita humiliter obedivit, sicut verus D monachus humilis obedire solet prælato suo, inquit Alphonsus in Prologo Lib. Cælestis Imp. etc: cap. 8. Ipsas etiam, quas habuit, Revelationes doctorum piorumque virorum iudicio, qua par erat, reverentia subjectas voluit, ut ait Joannes de Turcremata in Prologo capitulo 1.

y In insulam Siciliam, seu proprie dictam, non videtur ivisse S. Birgitta: sed hic nomine Siciliae venit regnum Neapolitanum, quod, ut et Sicilia, eidem reginæ, nempe Joannæ, ea tempestate parebat.

z Ortonæ in Neapolitano regno, ubi et ejus reliquiæ sercantur, præcipue cultus. Plura alia in regno eodem loca, Sanctorum reliquiis celebrata, quæ tum adiit S. Birgitta, hujusque eo in itinere gesta fusius tractata vide § 20 Commentarii prævii, sub cuius etiam calcem iter hoc anno 1365 contigisse, vel tum certe S. Birgittam Neapoli fuisse versatam, ostendimus.

aa Joannæ, de qua vide dicta Commentarii prævii num. 71 et 3 seqq.

bb Seu in regno Neapolitano. Vide lit. z paulo supra.

cc Petro archiepiscopo Neapolitano anno 1365 ad sedem Ebredunensem in Delfnalu translato, ut scribit Chioccarellus de Archiepiscopis Neapolitanis, substitutus fuit Bernardus de Bosqueto, Gallus, canonicus Burdegalensis, tenuitque illam sedem usque ad annum 1368. Bernardi hujus, aut decessoris forte partim tempore S. Birgitta Montem Garganum, Barium, Ortonam, Analphiam, et Salernum adiit, quod ad ejus successorem, Bernardum alterum, Chioccarellus refert; sed eadem loca S. Birgitta alteris vicibus visitasse legitur apud Hormann pag. 839.

dd Joannes de Pornacio vocatur is a Nicolao de Ursinis, cuius paulo post Birgerus mentionem facit, in suis ad Alphonsum, Giennensem episcopum, de miraculis quibusdam S. Birgittæ litteris, infra edendis.

ee Primum a Christo, ut ad iter Hierosolymitanum sese pararet monita fuit anno 1371 die 8 Martii, Papæ et martyris, seu die xxv Maii, ex titulo præfæto cap. 6 lib. 7 Revelationum. Anno sequenti die 14 Martii Neapolitano portu egressa est, ex Fragmento itineris Hierosolymitani ab Alphonso descripti. Hierosolymam pervenit ante diem Veneris post Ascensionem Domini, seu ante diem 22 Maii, ex titulo præfæto cap. 15 lib. 7 Revelationum. Mansit illic mensibus 4 cum dimidio. Vide Hormann pag. 839.

ff Marci cap. 13 v. 31.

gg Birgitta in festo Nativitatis B. Mariæ, seu die 8 Septembris (anni 1372) adhuc morabatur Hierosolymæ, sed inde reditum jam tum parabat, ex titulo præfæto cap. 26 lib. 7 Revelationum. Die 8 Octobris Famaguste in Cypro fuit, ex titulo præfæto cap. 19 libri Revelationum mox citati. Inde profecta Neapolim venit, uti Alphonsus, Giennensis olim episcopus, scribit apud Raynaldum ad annum 1379 num. 10; hinc vero anno 1373 (ut Chioccarellus de archiepiscopis Neapolitanis pag. 238 ex Maramaldi, nobilis Neapolitani, qui tempore Roberti regis, hujusque neptis Joannæ reginæ vixit, Chronico Ms. de regno Neapolitano refert) Romam tandem anno eodem egra pervenit.

hh In votis quidem habuit Birgitta, ut monacha feret et monachali veste indueretur: re ipsa

A ipsa tamen monacha nunquam fuit, et veste modesta quidem vilique, sed non monachica, usa fuit: hinc tamen factum est, ut monachia veste induta exhiberi in picturis ceperit. Audi, quae ea de re leguntur in ejus Vita, anno 1485 Lovanii edita: In mane quinti diei (ita illic Christus Birgittam alloquens inducitur) convoca singularim, quos tibi intimavi, eis faciendam imponendo et sic monasterium tuum accedas, id est, gaudium meum, et corpus tuum in Watzstena locabitur. Post quae ibidem ista sequuntur: Ex hiis verbis patet, quod Birgitta non fuit monachaliter vestita in hac vita, nec habitum illius Regulae induta, quam instituit: sed in transitu ejus de hoc seculo induebatur tali veste religiosa et insensibili a Christo, Sponso suo, sicut ei promisit in Revelationibus suis. Hinc est, quod ymago Birgittae communiter tamquam monacha solet depingi. Et licet non fuit monacha in vita, petit tamen tali veste ornari, qua nunc vestiuntur moniales de Ordine suo, quam post vitam suam terminum secundum Dei promissum (spirituali quodam modo) adeptam est in regno caelorum.

B ii Vastena, Ostrogothiae, in Suecia provinciae, oppidum est ad lacum, Veter dictum, in dioecesi Lincopiensi, in quo primum Birgittini Ordinis monasterium S. Birgittae, sed absentis, opibus curisque constructum fuit; de quo vide plura in Comment. praevio numm. 327 et seqq.

kk Apud moniales in Panisperia.

ll Anno 1374 translatum ejus corpus fuit in Sueciam per S. Catharinam ejus filiam, et Vastena collocatum die quarto Julii secundum Thorirum in Diario Vastensi: at die sequenti secundum Ulphonem, S. Catharinae biographum, tom. 3 Martii pag. 53.

mm De die quidem, quo obiit, inter omnes convenit, at non de anno. Obiisse anno 1373, dedita opera scribit Thorrius Andree in Diario Vastensi; cui consonat auctor Vitae abbreviat. Idem ex iis consequens est, quae de tempore instituti a S. Birgitta Hierosolymitani itineris leguntur sive in libris Revelationum, sive in Fragmento ejusdem itineris ab Alphonso descripti. His adde Maramaldum Neapolitanum, de quo paulo ante ad litt. gg. S. Birgittae corpus anno 1374 Vastena depositum fuisse, omnes (qui de translatione ista agunt) scribunt, incepta translatione ejus, ut Ulpho mox laudatus scribit, eodem anno, quo mortua est. Quin et ex ipsis Birgeri verbis, annos vitae 30 post mariti obitum S. Birgittae tribuentis (vide num. 21 et Annotata in hunc locum ad litt. i) conficitur, eam anno 1373 adhuc fuisse in vivis: unde eam hoc anno defunctam fuisse omnino arbitror, undecumque sit ortum, ut anno uno Birgeri calculus a reliquorum mox citatorum calculo deficiat non modo hic, sed et num. 24, ubi Birgittam Pontificem et imperatorem Romae allocutam ait anno 1367; cum tamen non hoc anno, sed 1368 Romam Carolus venerit, uti in eum locum annotavi supra. Consule praeterea Comment. praev. numm. 57 et 586.

nn Vide hic dicta ad litt. ll.

oo Sequuntur proxime in apographo nostro verba haec: Explicit beatae Birgittae Legenda, matris nostrae, natione Sueciae per reverendum dominum patrem Birgerum archiepiscopum Upsalensem compilata. Haec autem, quam edidimus, S. Birgittae Vita descripta nobis fuit ex codice, circa medium seculi xv exarato. Vide dicta Comment. praev. num. 16.

A. BERTHOLD,
DO,

VITA ALTERA

Ex apographo monasterii S. Altonis
in Bavaria,

Auctore Bertholdo a, Ordinis
S. Salvatoris monacho.

PROLOGUS.

Dum in Actis seu Processu Canonizationis sanctae matris Birgittae curiose hinc inde perlegerem, multaem memoriae digna inibi invenirem, aegre tuli, fateor, quod talia et tam multa honorem Dei et Familiae suae exaltationem concernentia, nec non animarum salutem cognita non mediocriter promoveant, illic quodam modo tenerentur deperdita. Indignum quoque duxi, quod de sanctissima Domina, nimirum ob propter multorum secretorum inspirationem, et singularem virtutum adorationem Sponsam suam Christus vocare decreverat, cum qua nihilominus gratiae suae pactum statuit, adeo quod ex hac beatam illam dicant omnes generationes, tam breviter vitae ejus Legenda sit condita: respectu tamen copiosae materiae hanc non dubium est esse brevissimam. Sed et dominus Bonifacius Papa IX in litteris suis c, quas de hujus sanctae canonizatione descripsit, vitam ejus, licet eleganter, valde tamen, prout scripta illa exigunt, perstrinxit breviter.

2 Quamobrem anhelamus quodammodo novam illius retexere Legendam; sed nequaquam audeamus, quia sermone atque scientia imperitus, decrevi tandem, accepto a superiore consilio, quaecumque viderentur etiam in praedicta Legenda deficiere, studiose perquirere, atque materiis distincta in unum colligere; quod et feci: nam in tribus libris, distinctis nihilominus uniuscujusque libri capitibus, ea divisi d: quorum primus de acquisitis virtutibus; secundus vero de acceptis gratiis, tertius autem de miraculis post mortem ipsius exhibitis et approbatis intitulatur, et quoniam scientia eloquentiaeque, ut dixi, non suppetunt, quibus vel scripturas fulcire, vel eloquia decorare, quae narro, potuissem; aliorum dicta et scripta e, utpote melius digesta; huc Opusculo censui inserenda. Si quis vero plura forte, quam necesse fuit, instituisse culpaverit; et inde meum volumen nimis exereverit, noverit, quod oportuit me plura recidere, dum copiosae materiae studii utenque satisfacere. Perinde quidquid frivolum, quidquid ineptum, si quid minus bene dictum in eo repertum fuerit, mea hoc parvitati cum venia describatur, nec ad praesumptionem, etiamsi placeret hoc opus, hincque labor imputetur, quin potius, si verum est, et fas est dicere, quantalibet ad Matrem sanctissimam devotioni deputetur. Scindum est autem, quod nonnunquam, etsi rara pro materiae plenitudine, ex his, quae in praetextata Legenda enarrantur, quaedam hic repetuntur. Unde et post illam videtur in hanc esse scribendum.

Operis suscripti causam

E

b

et partio.

d

F

an qualicunque?